

TALIANČINA
 (-: U Ruksaka :-)
 www.ruksak.sk

Pracovná (postupne doplňovaná) verzia
 mojich osobných študijných materiálov.
 = aktualizované v novembri 2020 =

Talianska gramatika

Grammatica italiana

Obsah Indice

Osobné zámená podmetové / Pronomi personali soggetto
Privlastňovacie zámená / Possessivi
Určitý a neurčitý člen / Articolo determinativo ed indeterminativo
Podstatné mená / Sostantivi
Prídavné mená / Aggettivi
Prítomný čas (indikatív) / Indicativo presente
Zdvorilostná forma / Forma di cortesia
Zvratné slovesá / Verbi riflessivi
Neosobná forma / Forma impersonale
Prítomný (priebehový) čas / Presente progressivo
„Chystať sa“ / „Stare per“
Rozkazovací spôsob / Imperativo
Minulý čas (blízky minulý, ukončený) / Passato prossimo
Minulý čas (nedokonalý) / Imperfetto
Passato prossimo o imperfetto con dovere, potere, volere
Predminulý čas / Trapassato prossimo
Dávny minulý čas / Passato remoto
Podmieňovací spôsob jednoduchý / Condizionale semplice
Podmieňovací spôsob zložený / Condizionale composto
Budúci čas jednoduchý / Futuro semplice
Budúci čas predchádzajúci (predbudúci, zložený) / Futuro anteriore
Konjunktív / Conjuntivo
Prítomný konjunktív / Conjuntivo presente
Minulý konjunktív / Conjuntivo passato
Konjunktív imperfetta / Conjuntivo imperfetto
Predminulý konjunktív / Conjuntivo trapassato
Porovnanie základných časov / Comparazione dei tempi elementari
Vyjadrovanie prítomnosti / Eloquio di presente
Vyjadrovanie minulosti / Eloquio di passato

Vyjadrovanie pádu v taliančine / Casi in italiano
Predložky / Preposizioni
Aký? / Come, che, quale?
Ten, pekný / Quello, bello
Veľa, málo, toľko, priveľa / Molto, poco, tanto, troppo

Krátenie vedľajších predmetných viet / Abbreviazione delle frasi...

Zápor / Negazione

Vzťažné zámená „che“, „cui“, „chi“, „il quale“ / Pronomi relativi

Zámená / Pronomi

Častica „ci“ / Particella „ci“

Častica „ne“ / Particella „ne“

Sloveso „andarsene“ a „farcela“ / Verbo „andarsene“ e „farcela“

Porovnávanie (komparatív = 2. stupeň) / Comparativo

Superlatív relatívny (3. stupeň) / Superlativo relativo

Superlatív absolútny / Superlativo assoluto

Nepravidelné stupňovanie / Comparazione irregolare

Základné číslovky, počítanie / Numerali cardinali, conto

Radové číslovky / Numerali ordinali

Zlomky, percentá, desatinné čísla / Frazioni, percentuali, numerali decimali

Váha, miera, objem / Peso, misura, capacità

Hodiny / Ore

Dátum, mesiace, dni v týždni / Data, mesi, giorni della settimana

obsah

Osobné zámená podmetové Pronomi personali soggetto

= **sloveso nemusí byť sprevádzané osobným zámenom** (osobné zámená sa pri slovesách používajú len pri zdôraznení osoby)

1. osoba	io	ja	noi	my
2. osoba	tu	ty	voi	vy
3. osoba	lui	on	loro	oni
	lei	ona	loro	ony
Vykanie	Lei	Vy		

= v spisovnej/knižnej taliančine sa pre 3. osobu používajú aj zámená **egli/ella** (osoby), **esso/essa** (veci) a v množnom čísle **essi/esse**)

entrambi obaja/obe

obsah

Privlastňovacie zámená Pronomi possessivi

= **stoja väčšinou s určitým členom**

= **bez člena sú názvy blízkych príbuzných** (mio padre, mio figlio)

= názvy blízkych príbuzných sú s členom ak sú v množnom čísle (i miei figli), s prídavným menom (il mio piccolo fratello), zdrobneliny (la mia sorellina) so zámenom loro (il loro figlio)

Mužské (jednotné číslo):

il mio **il nostro**
il tuo **il vostro**
il suo **il loro**

Ženské (jednotné číslo):

la mia **la nostra**
la tua **la vostra**
la sua **la loro**

Mužské (množné číslo):

Ženské (množné číslo):

i miei	i nostri	le mie	le nostre
i tuoi	i vostri	le tue	le vostre
i suoi	i loro	le sue	le loro

obsah

Určitý a neurčitý člen Articolo determinativo ed indeterminativo

= **určitý člen** sa používa tam, kde **ide o osobu/vec známú, bližšie určenú**, o ktorej sa už hovorilo, alebo jej známosť vyplýva z kontextu alebo situácie

Určitý mužský

Jednotné číslo

il
l´
lo

Množné číslo

i
gli
gli

(il gatto, i gatti)

= začína spoluhláskou

(l´ amico, gli amici)

= začína samohláskou

(lo studente, gli studenti, lo sport, lo zaino, lo psicologo, gli yogurt)
= začína s + spoluhláska, začína z alebo gn

Určitý ženský

Jednotné číslo

la
l´

Množné číslo

le
le

(la signora, le signore)

= začína spoluhláskou

(l´ isola, le isole)

= začína samohláskou

= **neurčitý člen** sa používa tam, kde **ide o osobu/vec neznámú, bližšie neurčenú**, o ktorej hovoríme prvý krát

Neurčitý mužský

Jednotné číslo

un
un
uno

Množné číslo

dei
degli
degli

(un cane, dei cani)

= začína spoluhláskou

(un albero, degli alberi)

= začína samohláskou

(uno studente, degli studenti, uno sport, uno zaino)

Neurčitý ženský

Jednotné číslo

una
un´

Množné číslo

delle
delle

(una casa, delle case)

= začína spoluhláskou

(un´ isola, delle isole)

= začína samohláskou

Člen sa nepoužíva:

= u vlastných mien osôb a miest (Giorgio lavora a Roma.)

= v oslovení (Buongiorno professore.)

= v prísudku, ak ide o národnosť, titul, funkciu a pod. (Carlo è ceco.)

= v niektorých spojeniach s predložkou „in“ (vado in Italia in treno, lavora in banca, torniamo in albergo)

Delivý člen

= **vyjadruje neurčitú časť celku, neurčité množstvo**

= delivý člen sa môže vynechávať po predložkách (Ho parlato con amici.), po zápore (Non ho soldi.), v otázke (Vuoi una birra o vino?)

= podstatné mená s delivým členom sa nahrádzajú časticou **ne** (Hai comprato **della** frutta? **Ne** ho comprata.)Ho comprato **del** formaggio. Kúpil som syr (trochu syra).Ho invitato **degli** amici. Pozval som nejakých priateľov. (= tu je to v pozícii neurčitého člena v množnom čísle)

obsah

Podstatné mená (koncovky)

Sostantivi (desinenze)

Mužské podstatné mená končiace na **-o** menia v množnom čísle koncovku na **-i**
(il libro – i libri, il ragazzo – i ragazzi)

Ženské podstatné mená končiace na **-a** menia v množnom čísle koncovku na **-e**
(la ragazza – le ragazze, la pizza – le pizze)

Koncovky ženského rodu uchovávajú vždy tvrdú výslovnosť **-che**
(l'amica – le amiche, ceca – ceche)

Mužské i ženské podstatné mená končiace na **-e** menia v množnom čísle koncovku na **-i**
(il ristorante – i ristoranti, la madre – le madri)

Ženské podstatné mená končiace na **-tà a -tù** sa v množnom čísle koncovku nemenia
(la città – le città, la gioventù – le gioventù)

Mužské i ženské podstatné mená končiace na **-sco** majú v množnom čísle vždy tvrdú výslovnosť
(il tedesco – i tedeschi, la tedesca – le tedesche)

Niektoré krátke, skrátene alebo prebraté podstatné mená nemenia v množnom čísle koncovku
(la radio – le radio, la foto – le foto, il bar – i bar)

Podstatné mená končiace na **-ista** môžu byť mužské aj ženské. V mn. čísle sa už rody rozlišujú (-i/-e)
(l'artista = umelec/umelkyňa, il/la dentista = zubár/zubárka)

Podstatné mená končiace na **-co** a **-go**
= ak je prízvuk na druhej slabike od konca, v množno čísle sa pridáva „h“ (il ceco – i cechi), okrem výnimiek (amici, nemici, porci, greci)
= ak je prízvuk na tretej slabike od konca, v množnom čísle sa „h“ nepridáva (tecnico – tecnici)

Na niektoré koncovky podstatných mien platia rôzne **výnimky**.
(la crisi – le crisi, la mano – le mani, l'uomo – gli uomini, il uovo – le uova, il dito – le dita, il braccio – le braccia, il labbro – le labbra)

= názvy miest sú vždy ženského rodu
= pred vlastným menom odpadáva koncové „e“ (signore - signor Neri, professore - profesor Rossi)

obsah

Prídavné mená (koncovky) Aggettivi (desinenze)

= prídavné mená ako prívlastok **stoja väčšinou za podstatným menom a zhodujú sa v rode a čísle**
(vino rosso, studenti cechi, nuova scheda telefonica)
= pred podstatné meno sa dávajú tie prídavné mená, ktoré vyjadrujú nejakú stálu vlastnosť alebo majú prenesený význam, a väčšinou sa to týka prídavných mien ako bello, buono, cattivo, brutto, grande, piccolo... (il piccolo uomo – malý (nevýznamný) človek, l'uomo piccolo – malý človek (postavou))

Mužské prídavné mená končiace na **-o** menia v množnom čísle koncovku na **-i**

Prídavné mená končiace na **-co** a **-go**
= ak je prízvuk na druhej slabike od konca, v množno čísle sa pridáva „h“ (ceco – cechi), okrem výnimiek (nemici, greci)
= ak je prízvuk na tretej slabike od konca, v množnom čísle sa „h“ nepridáva (tecnico – tecnici)

Ženské prídavné mená končiace na **-a** menia v množnom čísle koncovku na **-e**
Koncovky ženského rodu si uchovávajú tvrdú výslovnosť (simpatica – simpatiche, lunga – lunghe)

Mužské i ženské prídavné mená končiace na **-e** menia v množnom čísle koncovku na **-i**

Prítomný čas (indikatív) Indicativo presente

Verbi regolari (pravidelné)

I. slovesná trieda
slovesá na **-are**

am**are**

am**o** am**iamo**
am**i** am**ate**
am**a** am**ano**

II. slovesná trieda
slovesá na **-ere**

ved**ere**

ved**o** ved**iamo**
ved**i** ved**ete**
ved**e** ved**ono**

III. slovesná trieda
slovesá na **-ire**

ap**ire**

ap**o** ap**iamo** cap**isco** cap**iamo**
ap**i** ap**rite** cap**isci** cap**ite**
ap**e** ap**rono** cap**isce** cap**iscono**

cap**ire** (-isco)

Verbi irregolare (nepravidelné)

andare (ísť)

v**ado** and**iamo**
v**ai** and**ate**
v**a** van**no**

stare (byť, mať sa)

st**o** st**iamo**
st**ai** st**ate**
st**a** st**anno**

fare (robiť)

f**accio** f**acciamo**
f**ai** f**ate**
f**a** f**anno**

= slovesá končiace na **-care** a **-gare** si zachovávajú stále tvrdú výslovnosť! Mení sa pravopis = vkladá sa písmeno „h“ (io cerco, tu cerchi, io pago, noi pag**hi**amo)

essere (byť)

so**no** si**amo**
se**i** sie**te**
è so**no**

avere (mať)

ho ab**biamo**
hai av**ete**
ha han**no**

volere (chcieť)

voglio v**ogliamo**
vuoi v**olete**
vuole v**ogliono**

potere (môcť)

posso p**ossiamo**
puoi p**otete**
può p**ossano**

dovere (musieť)

devo do**bbiamo**
devi do**vette**
deve dev**ono**

sapere (vedieť)

so sapp**iamo**
sai sapp**ete**
sa san**no**

Zdvorilostná forma Forma di cortesia

= zdvorilostná forma (vykanie) sa tvorí **pomocou 3. osoby**

Lei è... Vy ste... (vykanie) jednotné číslo (3. osoba j. č.)
voi siete... vy ste... množné číslo
loro sono... vy ste... (veľmi formálne vykanie) množné číslo

Lei ha... Vy máte... (vykanie) jednotné číslo (3. osoba j. č.)
voi avete... vy máte... množné číslo
loro sono... vy máte... (veľmi formálne vykanie) množné číslo

Zvratné slovesá Verbi riflessivi

= skoro všetky talianske slovesá môžu mať zvratnú formu

= **v passate proximie majú všetky zvratné slovesá pomocné sloveso essere!**

alzarsi (vstať, nadvihnúť sa)

alzarsi v minulom čase (passato prossimo)

mi alzo
ti alzi
si alza

ci alziamo
vi alzate
si alzano

mi sono alzato/a
ti sei alzato/a
si è alzato/a

ci siamo alzati/e
vi siete alzati/e
si sono alzati/e

Mi alzo sempre alle sei.

Marta e Carlo **si vedono** ogni sabato.

= pri zložených slovesách sú dve možnosti:

Domani **mi devo alzare** presto.

Domani **devo alzarmi** presto.

Neosobná forma Forma impersonale

= **si + sloveso v 3. osobe j. č.**

= **vyjadruje deje všeobecné, spoločné mnohým osobám**

Alle feste **si** canta e **si** balla. D´estate **si** beve più che d´inverno.

= **so slovesami essere a diventare sa musí dať prídavné meno do množného čísla!**

Quando **si è** nervosi **è** difficile dormire. Se **si** mangia troppo **si diventa** grassi.

= **ci + si + sloveso v 3. osobe j. č.** = pri zvratných slovesách

(In Italia **ci si** sposa sempre più tardi.)

Prítomný (priebehový) čas Presente progressivo

= **práve teraz, v tomto momente**

= **stare + gerundio** (sto camminando, sto scrivendo, sto partendo)

= **are/ando, ere/endo, ire/endo**

= **niektoré slovesá sa tvoria podľa prvej osoby** (bevo-bevendo, faccio-facendo, dico-dicendo)

„Chystať sa“ „Stare per“

= **niečo sa chystám spraviť hneď teraz, schyluje sa k niečomu** (sto per arrivare, sta per piovere)

= **stare per + neurčitok**

Rozkazovací spôsob Imperativo

= používa sa pri dávaní príkazov alebo rád

= pri osobách tu, noi, voi je **väčšinou rovnaký tvar ako v oznamovacej vete**

Aprite la finestra, fa caldo!

Telefoniamo a Fabio!

Metti a posto quel libro!

Non telefoniamo a Marco!

= ale **v 2. osobe j. č. sa slovesá na -are končia -a**

Parla più lentamente che non capisco.

Scusa ma non posso venire con te oggi.

= ale **v 2. osobe j. č. sa pri negatívnom imperatíve používa neurčitok**

Non parlare così veloce che non capisco!

Non mettere a posto quel libro!

Non finire di studiare!

= slovesá essere, avere, sapere majú v 2. osobe nepravidelný tvar

	<u>tu</u>	<u>voi</u>
essere	sii	siate
avere	abbi	abbiate
sapere	sappi	sappiate

= slovesá andare, dare, fare, stare, dire majú v 2. osobe j. č. nepravidelný (skrátенý) tvar

	<u>tu</u>
andare	va' /vai
dare	da' /dai
fare	fa' /fai
stare	sta' /stai
dire	di'

= v zdvorilostnej (formálnej) forme sa používa tvar prítomného konjunktívu (zámená sú vždy pred slovesom)

Lei am*i*/ved*a*/apra*a*...

Scusi, non fumi qui, per favore.

Prego signore, si accomodi.

Loro am*ino*/ved*ano*/apra*no*

Signori, parlino più piano, per favore. (Málo sa používa.)

= s priamymi a nepriamymi zámenami a časticami „ci“ a „ne“ sa vždy sloveso spája

Andiamoci!

Guardali!

Ditemi!

Parlatene!

= pri nepravidelných slovesách andare, dare, fare, stare, dire sa v spojení so zámenami zdvojuje spájajúce písmeno (okrem -gli)

Da*mmi* una mano.

Di*mmi* tutto!

Va**cci** domani.
Digli tutto.

= pri negatívnom imperatívne sú dve možnosti postavenia zámena

Allora non **lo** bere!
Allora non ber**lo**!

obsah

Minulý čas (blízky minulý, ukončený) Passato prossimo

- = **blízka minulosť** (včera, minulý týždeň...)
- = **ukončený dej** (vstúpil som, skončil, otvoril som...)
- = **essere/avere + prídavné minulé významového slovesa**
- = **are/ato** (parlare = parlato), **ere/uto** (sapere = saputo), **ire/ito** (finire = finito)

Pomocné sloveso AVERE (pri väčšine slovies)

- = slovesá s avere končia vždy na **-o** (ho lavor**ato**, abbiamo scritt**o**)
- = **priamy predmet** (chi? che cosa?) (*ho studi**ato** italiano*)
- = **nepriamy predmet** (a chi?) (*Avevo telefon**ato** a Maria.*)
- = **nedá sa dať predmet** (*Stanotte **hai** russat**o**!*)
- = **pohyb sám o sebe, spontánna činnosť** = viaggiare, ballare, lavorare, dormire...

Pomocné sloveso ESSERE

- = slovesá končia na **-o/a, i/e** (**sono arrivato/a, siamo arrivati/e**)
- = **zvrtné slovesá** (**mi sono lavato**)
- = **ak nie je priamy predmet** (questa borsa **è costata** molto)
- = **slovesá pohybu (= smer, cieľ)** (**siamo andati** al mare)
= andare, venire, arrivare, partire, tornare, entrare, uscire, cadere, giungere, salire, scendere...
- = **slovesá stavu** (Renata **è restata** a casa)
= essere, stare, restare, rimanere, esistere, passare...
- = **slovesá zmeny** (la festa **è finita** a mezzanotte)
= diventare, morire, nascere, invecchiare, iniziare, cominciare, finire, riuscire...
- = **slovesá neosobné** (Luca mi **è sembrato** un po' triste)
= piacere, dispiacere, bastare, parere, succedere, sembrare...
- = niektoré **slovesá** možno použiť **s avere aj essere** (verbi transitivi e intransitivi)

Ho corso tutto il giorno.	x	Sono corso alla stazione.
Ho cambiato idea.	x	Il tempo è cambiato .
Ho finito il lavoro.	x	La lezione è finita .

= niektoré slovesá sú nepravidelné (fare = fatto, essere = stato...)

essere (byť)

sono stato/a
sei stato/a

siamo stati/e
siete stati/e

avere (mať)

ho avuto **abbiamo avuto**
hai avuto **avete avuto**

è stato/a	sono stati/e	ha avuto	hanno avuto
andare (ísť)		fare (robiť)	
sono andato/a	siamo andati/e	ho fatto	abbiamo fatto
sei andato/a	siete andati/e	hai fatto	avete fatto
è andato/a	sono andati/e	ha fatto	hanno fatto

obsah

Minulý čas (nedokonalý) **Imperfetto**

- = **neukončený dej v minulosti, neohraničený časom** (era in casa)
- = **trvanie alebo opakovanie deja** (di solito andavo..., non studiavo molto..., venivo ogni giorno..)
- = **popis stavu alebo situácie** (il tempo era bello, avevo i capelli biondi, sentiva bene)
- = **viac súčasných dejov** (lui scrivevo e cantavo)
- = **po slove „mentre“** (mentre camminavo)
- = **rozprávka** (c'era una volta)
- = **dianie v konkrétnej chvíli v minulosti**, s vyjadrením **stare + gerundium** (**stavo** camminando)
- = **s vyjadrením „stare per“** (**stavo per** entrare... chystal som sa vojsť...)

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

parl avo	parl avamo
parl avi	parl avate
parl ava	parl avano

slovesá na **-ere**

ripet evo	ripet evamo
ripet evi	ripet evate
ripet eva	ripet evano

slovesá na **-ire**

cap ivo	cap ivamo
cap ivi	cap ivate
cap iva	cap ivano

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

ero	eravamo
eri	eravate
era	erano

fare

facevo	facevamo
facevi	facevate
faceva	facevano

dire

dicevo	dicevamo
dicevi	dicevate
diceva	dicevano

bere

bevevo	bevevamo
bevevi	bevevate
beveva	bevevano

POROVNANIE passata prossima a imperfetta:

Oggi alle otto **lavoravo** ancora.

= dej neukončený, prebiehajúci v minulosti

Oggi **ho lavorato** fino alle otto.

= dej ukončený, časovo ohraničený, ktorý už prebehol

Mentre lui **dormiva** io **studiavo**.

= dva alebo viac neukončených dejov, prebiehajúcich súčasne

Prima **ho dormito** e dopo **ho studiato**.

= dva alebo viac ukončených dejov, ktoré prebehly postupne jeden za druhým

Leggevo il giornale quando tu sei entrato.

= dej prebiehajúci v dobe, keď zasiahol dej jednorazový (v passate prossime)

Tu **sei entrato** quando io leggevo il giornale.

= dej hlavný, ku ktorému došlo na pozadí deja vedľajšieho (v imperfekte)

Passato prossimo o imperfetto con dovere, potere, volere

= použitie passata prossima alebo imperfetta pri pomocnom slovese dovere, potere alebo volere mení zmysel vety („istotu“, či sa to stalo alebo nie)

passato prossimo

= **stalo sa to na 100%**

Ho dovuto studiare... e io ho studiato tre ore.

imperfetto

= **nie je isté, či sa to stalo alebo viem, že sa to nestalo**

Dovevo studiare... ma sono andato a casa.

Predminulý čas Trapassato prossimo

= **dej v minulosti, ktorý sa stal/bol ukončený pred iným minulým dejom**
= **essere/avere v imperfekte + prídavné minulé významového slovesa**

È accaduto quello che **avevo detto**.

Quando **sono arrivato** alla stazione, il treno **era** già **partito**. (...už „bol odídený“)

Dávny minulý čas! Passato remoto!

= používa sa na vyjadrenie deju, ktorý sa stal **vo vzdialenej minulosti** a nemá **žiadny vzťah k prítomnosti** (napr. ukončené historické udalosti, historické fakty)

= **používa sa najmä v písanom prejave** (v hovorovej reči sa používa väčšinou passato prossimo, len v južnom Taliansku sa niekde používa passato remoto aj v hovorovej reči)

= **v literárnych dielach je dej písaný v passate remote, v priamej reči sa používa passato prossimo**

= **ukončený historický dej** je v passate remote a neukončený/časovo neurčený je v imperfette

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

amare

am**ai** am**ammo**
am**asti** am**aste**
am**ò** am**arono**

slovesá na **-ere**

(väčšinou nepravidelné)

credere

cred**ei/-etti** cred**emmo**
cred**esti** cred**este**
cred**é/-ette** cred**erono/-ettero**

slovesá na **-ire**

aprire

apri**ii** apri**immo**
apri**isti** apri**iste**
apri**i** apri**irono**

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

fui fummo
fosti foste
fu **furono**

avere

ebbi avemmo
avesti aveste
ebbe **ebbero**

Podmieňovací spôsob jednoduchý Condizionale semplice

- = **zdvorilostná fráza** (mohli by ste...)
- = **želanie** (chcel by som...)
- = **dávanie rád** (ja by som to urobil...)
- = **nie 100% informácia** (asi, údajne...)

Vorrei studiare la lingua italiana, ma non ho tempo, perchè ho molto lavoro. (Chcel by som...)
Avremmo discutere piú della nostra vita. (Mali by sme...)

Mi piacerebbe... Páčilo by sa mi...
Sarebbe meglio... Bolo by lepšie...
Sarebbe bello... Bolo by pekné...
Mi interesserebbe... Zaujímalo by ma...

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

am**erei** am**eremmo**
 am**eresti** am**ereste**
 am**erebbe** am**erebbero**

slovesá na **-ere**

prend**erei** prend**eremmo**
 prend**eresti** prend**ereste**
 prend**erebbe** prend**erebbero**

slovesá na **-ire**

apr**irei** apr**iremmo**
 apr**iresti** apr**ireste**
 apr**irebbe** apr**irebbero**

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

s**arei** s**aremmo**
 s**aresti** s**areste**
 s**arebbe** s**arebbero**

avere

av**rei** av**remmo**
 av**resti** av**reste**
 av**rebbe** av**rebbero**

obsah

Podmieňovací spôsob zložený Condizionale composto

- = **nezrealizovaná udalosť z minulosti** (chcel som, ale nedalo sa... nespravil som to...)
- = **nie 100% informácia z minulosti** (asi, údajne... sa stalo)
- = **budúci čas v minulosti** (hovoril, že ti zavolá...)
- = **avere/essere (v podmieňovacom spôsobe) + prídavné minulé významového slovesa**

Avrei voluto comprare un ´auto nuova, ma non avevo i soldi. (Chcel som... ale...)

AVERE

av**rei** parlato av**remmo** parlato
 av**resti** parlato av**reste** parlato
 av**rebbe** parlato av**rebbero** parlato

ESSERE

s**arei** and**ato/a** s**aremmo** and**ati/e**
 s**aresti** andato/a s**areste** andati/e
 s**arebbe** andato/a s**arebbero** andati/e

obsah

Budúci čas jednoduchý Futuro semplice

- = **možný dej v prítomnosti alebo budúcnosti** (Potebbe aiutarmi? = Mohli by ste mi pomôcť?)
- = **predpoklad, predpoveď, plán** (asi bude..., pôjdem...)
- = **neistá mienka v prítomnosti** (Sarà malato. = Je asi chorý./Bude chorý.)
- = **príkaz alebo rada** (Lo farai subito. = Urobíš to hneď./Budeš to robiť hneď.)

= slovesá na **-are** menia koncovku „a“ na „e“ (parlare – parlerò)

Verbi regolari (pravidelné)

amare

am**erò** am**eremo**
 am**erai** am**erete**
 am**erà** am**eranno**

prendere

prend**erò** prend**eremo**
 prend**erai** prend**erete**
 prend**erà** prend**eranno**

aprire

ap**rirò** ap**riremo**
 ap**rirai** ap**rirete**
 ap**rirà** ap**riranno**

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere		avere	
sarò	saremo	avrò	avremo
sarai	sarete	avrà	avrete
sarà	saranno	avrà	avranno

= niektoré nepravidelné slovesá strácajú samohlásku

sapere:	saprò	andare:	andrò	godere:	godrò
potere:	potrò	vedere:	vedrò		
dovere:	dovrò	vivere:	vivrò		

= niektoré nepravidelné slovesá strácajú spoluhlásku a samohlásku a zdvojujú „r“

rimanere:	rimarrò	venire:	verrò	volere:	vorrrò
-----------	----------------	---------	--------------	---------	---------------

volere

vorrrò	vorremo
vorrai	vorrete
vorrà	vorranno

= slovesá na -care a -gare zachovávajú tvrdú výslovnosť a slovesá na -ciare a -giare strácajú „i“

cercare:	cercherò	mangiare:	mangerò
pagare:	pagherò	cominciare:	comincerò

= budúci čas sa dá vyjadriť aj prítomným časom

Ti telefono. = Zavolám ti.

Stasera rimango a casa. = Dnes večer zostanem doma.

Ci vediamo domani. = Uvidíme sa zajtra.

= budúci čas sa dá vyjadriť aj pomocou modálneho slovesa

Maria è già tornata? No, ma **deve** arrivare con il treno delle 18:45.

Marta sa už vrátila? Nie, ale má prísť vlakom o 18:45.

obsah

Budúci čas predchádzajúci (predbudúci, zložený) Futuro anteriore

= **budúci dej, ktorý nastane pred iným budúcim dejom** vyjadreným jednoduchým budúcim časom (po „**quando**“, „**dopo che**“, „**appena**“...)

(Appena sarò arrivato ti chiamerò. – Akonáhle budem 'prichádzajúci', zavolám ti.)

= **neistá domnienka vzťahujúca sa k minulosti** (asi zmeškali vlak... snáď prišli domov...)

(Giorgio si sarà perso. Non è ancora arrivato.)

= **essere/avere** (v budúcom čase) + **príčastie minulé významového slovesa**

avrò parlato	avremo parlato	sarò andato/a	saremo andati/e
avrà parlato	avrà parlato	sarai andato/a	sarete andati/e
avrà parlato	avranno parlato	sarà andato/a	saranno andati/e

obsah

Konjunktív Congiuntivo

= používa sa na vyjadrenie výzvy, prania, pochybnosti, osobnej mienky, neistoty, domnienky, predpokladu, nádeje, očakávania... a **kladie tak do popredia subjektivitu pohľadu**

= používa sa po slovesách vyjadrujúcich **názor a presvedčenie:**

(penso **che**... credo **che**... trovo **che**... ritengo **che**... sono del parere **che**... sono dell'opinione **che**... ho l'impressione **che**... immagino **che**... **mi sembra che**... mi pare **che**... sono convinto **che**... atď.)

= používa sa po slovesách a výrazoch vyjadrujúcich **vôľu, nádej, dovolenie, zákaz:**

(aspetto **che**... chiedo **che**... domando **che**... concedo *a qc* **che**... consento *a qc* **che**... desidero **che**... esigo **che**... ordino *a qc* **che**... permetto **che**... preferisco **che**... prego **che**... **spero che**... voglio **che**... atď.)

= používa sa po slovesách a výrazoch vyjadrujúcich **duševné hnutia, pocit:**

(sono contento **che**... sono felice **che**... sono triste **che**... sono sorpreso **che**... no sopporto **che**... temo **che**... **ho paura che**... **mi dispiace che**... mi fa piacere **che**... mi meraviglio **che**... mi stupisco **che**... mi preoccupo **che**... mi vergogno **che**... atď.)

= používa sa po slovesách vyjadrujúcich **pochybnosť a neistotu:**

(dubito **che**... mi domando se... non sono sicuro **che**... **non so se**... non capisco come... atď.)
= *pri sono sicuro che (=100% istota) sa používa normálny prítomný čas!*

= používa sa **po neosobných slovesách a výrazoch:**

(bisogna **che**... basta **che**... può darsi **che**... non è detto **che**... è una vergogna **che**... **peccato che**... è meglio **che**... è giusto **che**... è importante **che**... è necessario **che**... atď.)

= používa sa **po niektorých spojkách a spojkových výrazoch:**

(prima **che**... senza **che**... in modo **che**... nonostante/sebbene/benché... = *hoci*... purché/a patto **che/a** condizione **che**... = *len ak, pod podmienkou, že*... affinché/perché... = *aby*... **a meno che**... = *jedine že by*... atď.)

= **pochybovačný a želací konjunktív:**

(**Che** stia male?... **Che** sia incinta?... **Se** avessi ancora 20 anni!... **Magari** potessi fare un mese di ferie!...)

= ak sa zhoduje podmet hlavnej a vedľajšej vety, používa sa namiesto väzieb s „**che**“ + konjunktív **väzba v neurčitku** (Temo **di avere** la febbre. – Obávam sa, že **mám** horúčku.)

= *pri slovách: forse, probabilmente, secondo me, per me sa používa oznamovací spôsob (nie konjunktív)*

obsah

Prítomný konjunktív! **Congiuntivo presente!**

= používa sa **pri vyjadrení súčasného subjektívneho pohľadu na súčasný/budúci dej.**

= **1., 2. a 3. osoba j. č. má rovnaký tvar** (je vlastne rovnaký ako tvar zdvorilostného rozkazu)

= **slovesá, ktoré majú nepravidelný tvar zostávajú väčšinou v tomto tvare aj v konjunktíve** (capisco = capisca, faccio= faccia, vado = vada atď.)

Immagino che lui parta domani. - Domnievam sa že odchádza/odíde zajtra.

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

amare

ami **amiamo**

ami **amiate**

ami **amino**

slovesá na **-ere**

vedere

ved**a** ved**iamo**

ved**a** ved**iate**

ved**a** ved**ano**

slovesá na **-ire**

aprire

apr**a** apr**iamo**

apr**a** apr**iate**

apr**a** apr**ano**

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

sia siamo

sia siate

sia siano

avere

abbia

abbia

abbia

abbiamo

abbiate

abbiano

dare

dia

dia diamo

dia diate

dia diano

stare

stia

stia

stia

stiamo

stiate

stiano

venire

venga

venga

veniamo

veniate

volere

voglia

voglia

vogliamo

vogliate

potere

possa

possa

possiamo

possiate

venga	vengano	voglia	vogliano	possa	possano
<u>dovere</u> debba/deva debba/deva debba/deva	dobbiamo dobbiate debbero/devano		<u>sapere</u> sappia sappia sappia	sappiamo sappiate sappiano	<u>andare</u> vada andiamo vada andiate vada vadano

obsah

Minulý konjunktív! Congiuntivo passato!

= používa sa pri vyjadrení súčasného subjektívneho pohľadu na ukončený dej v minulom čase
= essere/avere v prítomnom konjunktíve + prídavné minulé významového slovesa

Pare che Susi sia già partita. – Zdá sa, že Zuzana už odišla.

<u>parlare</u> abbia parlato abbia parlato abbia parlato	abbiamo parlato abbiate parlato abbiano parlato	<u>andare</u> sia andato/a sia andato/a sia andato/a	siamo andati/e siate andati/e siano andati/e
---	---	---	--

obsah

Konjunktív imperfekta!!! Congiuntivo imperfetto!!!

= používa sa pri vyjadrení subjektívneho pohľadu z minulosti na súčasnosť
= prekladá sa ako prítomný čas

Credevo che lei parlasse bene il tedesco. (Veril som, že hovorí dobre nemecky.)
Pensavo che tu non bevessi il vino. (Myslel som, že nepiješ víno.)

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

amare

am <u>assi</u>	am <u>assimo</u>
am <u>assi</u>	am <u>aste</u>
am <u>asse</u>	am <u>assero</u>

slovesá na **-ere**

vedere

ved <u>essi</u>	ved <u>essimo</u>
ved <u>essi</u>	ved <u>este</u>
ved <u>esse</u>	ved <u>essero</u>

slovesá na **-ire**

aprire

apri <u>ssi</u>	apri <u>ssimo</u>
apri <u>ssi</u>	apri <u>ste</u>
apri <u>sse</u>	apri <u>ssero</u>

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

<u>fossi</u>	fossimo
fossi	foste
fosse	fossero

dare

<u>dessi</u>	dessimo
dessi	deste
desse	dessero

stare

<u>stessi</u>	stessimo
stessi	steste
stesse	stessero

obsah

Predminulý konjunktív! Congiuntivo trapassato!

= používa sa pri vyjadrení subjektívneho pohľadu z minulosti na minulosť
= essere/avere v konjunktíve imperfekta + prídavné minulé významového slovesa

parlare

<u>avessi parlato</u>
avessi parlato

avessimo parlato
aveste parlato

andare

<u>fossi andato/a</u>
fossi andato/a

fossimo andati/e
foste andati/e

avesse parlato avessero parlato fosse andato/a fossero andati/e

Pareva che Susi fosse già partita. – Zdalo sa, že Zuzana už prišla.

obsah

Porovnanie základných časov Comparazione dei tempi elementari

prítomný čas		budúci čas		minulý čas	
<u>presente</u>		<u>futuro semplice</u>		<u>passato prossimo</u>	
		„r“			
essere (byť)					
sono	siamo	sarò	saremo	sono stato/a	siamo stati/e
sei	siete	sarai	sarete	sei stato/a	siete stati/e
è	sono	sarà	saranno	è stato/a	sono stati/e
avere (mať)					
ho	abbiamo	avrò	avremo	ho avuto	abbiamo avuto
hai	avete	avrà	avrete	hai avuto	avete avuto
ha	hanno	avrà	avranno	ha avuto	hanno avuto
volere (chcieť)					
voglio	vogliamo	vorrò	vorremo	ho voluto	abbiamo voluto
vuoi	voLETE	vorrai	vorrete	hai voluto	avete voluto
vuole	vogliono	vorrà	vorranno	ha voluto	hanno voluto
potere (môcť)					
posso	possiamo	potrò	potremo	ho potuto	abbiamo potuto
puoi	potete	potrai	potrete	hai potuto	avete potuto
può	possono	potrà	potranno	ha potuto	hanno potuto
dovere (musieť)					
devo	dobbiamo	dovrò	dovremo	ho dovuto	abbiamo dovuto
devi	dovete	dovrai	dovrete	hai dovuto	avete dovuto
deve	devono	dovrà	dovranno	ha dovuto	hanno dovuto
sapere (vedieť)					
so	sappiamo	saprò	sapremo	ho saputo	abbiamo saputo
sai	sapete	saprai	saprete	hai saputo	avete saputo
sa	sanno	saprà	sapranno	ha saputo	hanno saputo
andare (ísť)					
vado	andiamo	andrò	andremo	sono andato/a	siamo andati/e
vai	andate	andrai	andrete	sei andato/a	siete andati/e
va	vanno	andrà	andranno	è andato/a	sono andati/e
fare (robiť)					
faccio	facciamo	farò	faremo	ho fatto	abbiamo fatto
fai	fate	farai	farete	hai fatto	avete fatto
fa	fanno	farà	faranno	ha fatto	hanno fatto
stare (byť, mať sa)					
sto	stiamo	starò	staremo	sono stato/a	siamo stati/e
stai	state	starai	starete	sei stato/a	siete stati/e
sta	stanno	starà	staranno	è stato/a	sono stati/e

parlare (hovoriť)

parlo	parliamo	parlerò	parleremo	ho parlato	abbiamo parlato
parli	parlate	parlerai	parlerete	hai parlato	avete parlato
parla	parlano	parlerà	parleranno	ha parlato	hanno parlato

vedere (vidieť)

vedo	vediamo	vedrò	vedremo	ho visto	abbiamo visto
vedi	vedete	vedrai	vedrete	hai visto	avete visto
vede	vedono	vedrà	vedranno	ha visto	hanno visto

partire (odísť)

parto	partiamo	partirò	partiremo	sono partito/a	siamo partiti/e
parti	partite	partirai	partirete	sei partito/a	siete partiti/e
parta	partono	partirà	partiranno	è partito	sono partiti/e

capire (rozumieť)

capisco	capiamo	cipirò	capiremo	ho capito	abbiamo capito
capisci	capite	capirai	capirete	hai capito	avete capito
capisce	capiscono	capirà	capiranno	ha capito	hanno capito

obsah

Vyjadrovanie prítomnosti Eloquio di presente

= to, čo sa deje v prítomnosti, sa vyjadruje najčastejšie prítomným indikatívom (presente indicativo)

Il presente indicativo sa používa:

- = začiatok deja
- = čo sa deje v určitom momente
- = pretrvávanie alebo pravidelnosť
- = normy, všeobecné pravdy
- = prerozprávanie deja (filmu, vtipu)

*Ora lo **vedo** benissimo.*

*In questo momento **scrivo** al computer.*

***Vivo** in Italia.*

*L'area del quadrato **si ottiene** moltiplicando lato per lato.*

*A un certo punto il Titanic **comincia** ad affondare...*

Il passato prossimo indicativo sa používa:

- = práve ukončený dej

Ho capito, ho capito...

...non c'è bisogno che continui a spiegarmi questa cosa!

Il futuro semplice indicativo sa používa:

- = ako vyjadrenie osobnej pochybnosti

(neistota, obava, nerozhodnosť, oslabenie významu, možnosť, domnienka, súhlas)

- = pomocou jednoduchého budúceho času

*Lui **sarà** stanco.*

- = fráza so slovesom „dovere“

*Lui **deve** essere stanco.*

- = zoslabenie slova príslovkou

***Forse/probabilmente** lui è stanco.*

Il condizionale semplice sa používa:

- = ešte nezrealizovaná túžba
- = zdvorilé zjemnenie požiadavky
- = pri dávaní rád
- = zdôraznenie tvrdenia
- = dôsledok teoretickej hypotézy
- = referovanie neoverenej informácie

***Andrei** in vacanza. / Tu **faresti** questo per me?*

***Vorrei** un caffè.*

***Dovresti** ripensare a quello che hai fatto.*

*Non **mi comporterai** così al posto tuo!*

*Tu **mangeresti** anche un elefante.*

*Quel ministro **sarebbe** corrotto.*

Il condizionale composto sa používa:

- = neuskutočiteľná túžba

***Avrei guardato** volentieri il film che comincia ora, **ma** la mia tv è rotta, purtroppo.*

L' imperfetto indicativo sa používa:

= žiadosť s použitím slovesa volere

= hypotetické vyjadrenie v prítomnosti

Volevo dirti una cosa. (Vorrei dirti una cosa.)

Se **ero** arrabbiato non **stavo** qui a parlare con te!

obsah

Vyjadrovanie minulosti Eloquio di passato

= to, čo sa stalo v minulosti sa vyjadruje viacerými rozličnými spôsobmi

Il passato prossimo sa používa:

= ukončený dej v blízkej minulosti

*Mia sorella **è andata** nel bosco.*

= zdôrazňuje „aktualitu“ minulého deja, určitý vzťah k súčasnosti - oproti passato remoto

Il passato remoto sa používa:

= využíva sa najmä v písanom prejave, zvlášť ako čas rozprávania (rozprávky, poviedky...)

= v hovorenej reči sa používa často len na juhu a nepatrne v strede Talianska

= ukončený dej v ďalekej minulosti

*Romeo **si innamorò** di Giulietta.*

= začiatok a koniec deja v minulosti

*Luciano B. **scrise** suo libro dal 1900 al 1904.*

Il presente indicativo (presente storico) sa používa:

= ako historické rozprávanie a jeho zaktuálnenie

*Gesù Cristo **nasce** in Palestina e **vive** sempre nell' area dell' attuale Medio Oriente.*

*Ieri **vado** al ristorante con un' amica e chi **incontro**? Mia mamma.*

Il trapassato prossimo indicativo sa používa:

= dej, ktorý bol ukončený pred iným dejom v minulosti, vyjadreným pomocou passato prossimo, passato remoto, imperfetto alebo presente storico

*Siamo andati in quel ristorante perché ci **avevano detto** che era ottimo.*

= gramaticky provokuje k očakávaniu slovesa v passate

= často sa používa na začiatku rozprávania pre vytvorenie nedočkavosti z „rozuzlenia“

***Aveva mantenuto** il suo segreto per anni, ma un giorno, completamente ubriaco parlò con un poliziotto.*

= dej v rovnakom čase v passate nemusí byť vyjadrený, ak je jasné, že sa niečo stalo alebo sa to dá vytušiť

*Ma tu non **avevi capito** tutto?*

= môže sa použiť aj „absolútnym“ spôsobom v rozprávaní, ktoré predpokladá ukončenie

Cappuccetto Rosso **era uscita** di casa, **aveva attraversato** il bosco ed **era arrivata** a casa della nonna. (...e tutti vissero felici e contenti.)

= ak sa rozprávanie rozvíja v presente storico, je možné namiesto trapasato prossimo použiť passato prossimo

*Nel 1990 un giorno apro un giornale e leggo che mio fratello **è stato** arrestato.*

Il trapassato remoto indicativo sa používa:

- = menej sa používa
- = vyjadruje dej, ktorý sa stal pred iným dejom, ktorý bol vyjadrený v passato remoto
- = predchádza tomu **dopo che, quando, appena, finché...**

*Non alzò gli occhi da quel libro **finché** non **ebbe finito** di leggerlo.*

L' imperfetto indicativo sa používa:

- = opis situácie bez časového ohraničenia
- = opis pocitov
- = opis zvykov
- = opis fyzický alebo psychický
- = opakovanie deja
- = pri rozprávaní sna
- = fantazijné vyjadrenie (hranie sa detí)
- = niečo čo sa mohlo stať, ale nestalo sa
- = nezrealizovaná hypotéza a jej dôsledok
- = v rozhovore nepriame vyjadrenie z minulosti
- = vyjadrenie štýlom „policajného spisu“
- = poetické rozprávanie alebo vzdialené od reality
- = vyjadrenie situácie z úzkym súvisom z jej minulosťou aj budúcnosťou
- = namiesto condizionale composto pre vyjadrenie nasledujúceho deja v krátkom čase

***Era** una bella giornata.*

***Aveva** paura di essere scoperto.*

*La mattina **si svegliava** alle sei.*

***Era** alto, **aveva** gli occhi azzurri.*

***Era** nervoso, **aveva** un brutto carattere.*

*Da giovane **andavo** al cinema tutte le domeniche.*

*Ho fatto un sogno: **andavo** in montagna e **arrivavo** su una vetta.*

*Facciamo che io **ero** un cow boy e tu **eri** un indiano.*

*Per poco **avevo** un incidente.*

*Se mi parlavi **potevo** anche cambiare idea.*

*Ha detto che **lavorava** in una fabbrica.*

*Il sospettato **rientrava** in casa alle 18:45.*

*Il re **nasceva** in una fredda giornata d' inverno.*

*Nel 1998 **era** papa Giovanni Paolo II.*

*Giorni fa mi ha detto che **veniva** (sarebbe venuto).*

Il futuro anteriore indicativo vyjadruje:

- = pochybnosť
- = neistota
- = nerozhodnosť
- = možnosť

*Quando sono arrivato **saranno state** le tre.*

***Avrà capito** quello che gli ho detto?*

***Avrai pure guadagnato** un bel po', ma non ti invidio.*

*Se hai lavorato in quell' ufficio **avrà conosciuto** un sacco di gente.*

= prijatie faktu z minulosti

Sarò pure stato arrogante, ma non mi pento di quello che ho detto!

Il futuro semplice indicativo sa používa:

= pre vytvorenie rozprávačského efektu

= kladie sa do času minulosti ako niečo čo sa stalo v tom čase potom

Napoleone nacque in una piccola città.
Proprio lui **diventerà** poi il pardone dell'Europa.

Il condizionale composto sa používa:

= vyjadrenie minulej túžby (ale aj prítomnej/budúcej) nezrealizovanej alebo neuskutočnenej

Sarei andato in vacanza ma non ho potuto.

= vyjadrenie dôsledku nezrealizovanej hypotézy

Gli **avrei dato** tutto (sem e lo avesse chiesto).

= oznámenie informácie z nejakého prameňa, ale osobne neoverenej (v novinách atď.)

Quel ministro **sarebbe stato** assassinato dalla mafia.

= vytvorenie rozprávačského efektu

Napoleone nacque in una piccola città. Proprio lui **sarebbe diventato** poi il pardone dell'Europa.

obsah

Vyjadrovanie budúcnosti Eloquio di futuro

= **to, čo sa stane v budúcnosti sa vyjadruje najčastejšie prítomným časom alebo jednoduchým budúcim časom**

Il presente futuro e il futuro indicativo

= rozdiel použitia spočíva predovšetkým vo väčšej či menšej miere pravdepodobnosti realizácie

= **plán, ktorý sa určite zrealizuje** (okrem nepredvídaných okolností) = **il presente**

Fra 10 anni **mi trasferisco** in campagna.

= **plán/sen, ktorý by sa snád' mohol zrealizovať** = **il futuro**

Fra 10 anni **mi trasferirò** in campagna.

Il futuro anteriore indicativo

= dej v budúcom čase (po *quando, dopo che...*), ktorý **predchádza ďalšiemu deju v budúcom čase**

Uscirò di casa dopo che tu mi avrai telefonato.
Quando avrà concluso i suoi studi partirà per l'Italia.

= tiež sa môže použiť v „absolútnom“ význame, keď budúca udalosť (aj keď nie je vyjadrená priamo slovesom) je akokoľvek jasná

Alle 9:30 **sarò già arrivato** a casa da parecchio tempo.

Il passato prossimo indicativo

= charakterizuje ukončený dej

= dá sa použiť namiesto futuro anteriore (po *quando, dopo che...*), najmä ak je budúci čas vyjadrený prítomným časom

Esco/Uscirò di casa subito dopo che tu mi **hai telefonato**.

www.ruksak.sk

Il condizionale

Condizionale semplice vyjadruje momentálnu túžbu, vzhľadom na budúcu realizáciu.

Leggerei volentieri il giornale se tu me lo andassi a comprare.

Il condizionale composto vyjadruje túžbu, ktorá sa ale nebude realizovať v budúcnosti (prítomnosť, minulosti.)

avessi già fatto tu).

*Hai già fatto quel lavoro? Grazie, io lo **avrei fatto** domani (se non lo*

*Ha detto che **sarebbe partito**.*

L' imperfetto indicativo

= je často alternatívou (najmä v hovorovej reči) ku **condizionale composto**

= ako neuskutočiteľná túžba

*Lo so che ho detto che **volevo** essere sepolto in mare, ma non ora!*

*Non si preoccupi, tanto domani **dovevo** buttarlo via, questo vestito!*

*Se potevo domani **venivo**.*

L' imperativo

= imperatív vždy zahŕňa budúci dej

Parla, scrivi, dormi! (tu)

Parli, scriva, dorma! (Lei)

Non parlare, non scrivere, non dormire!

I verbi modali

= vo všetkých spojeniach s modálnymi slovesami je zahrnutý budúci dej

*Tu **devi** partire. Ha detto che tu **saresti dovuto** partire.*

*Le **vuole** mangiare. Ha detto che lei **avrebbe voluto** mangiare.*

*Noi **possiamo** restare. Ha detto che noi **saremmo potuti** restare.*

obsah

Vyjadrovanie pádu v taliančine Casi in italiano

2. pád vyjadrujeme väčšinou predložkou di	= la lezione di italiano, sono di Zilina	<i>koho/čoho</i>
3. pád vyjadrujeme väčšinou predložkou a	= telefono a Paolo	<i>komu/čomu</i>
4. pád predložku nemá	= prendo una birra	<i>koho/čo</i>
6. pád vyjadrujeme väčšinou predložkou di	= parla di lavoro	<i>o kom/o čom</i>

obsah

Predložky Preposizioni

Preposizioni di luogo (miesta)

a (ad)	= v, do, k, pri, na	= <u>miesto, smerovanie</u> (a scuola, al mare, alle vacanze) = <u>mestá, malé ostrovy</u> (a Capri, a Palermo)
in	= v, do, na	= <u>miesto, smerovanie</u> (in città, in montagna) = <u>krajiny, národnosti, kontinenty, veľké ostrovy</u> (in Italia)
da	= od, z = u, k	= <u>pôvod, vzdialenosť</u> (da dove sei?, scendere dal treno) = <u>miesto, smerovanie - životné podstatné mená</u> (abito da un amico, vado dal medico)
per	= do	= <u>smerovanie</u> (l' autobus per Milano)

	= cez, po, na	= so slovesami partire, passare (parto per Italia) = <u>pohyb cez určité miesto</u> (l'ho incontrato per le scale)
di	= z, od	(sono di Zilina)
su	= na	= <u>poloha, umiestnenie, nachádzanie sa</u> (sono sulla strada)
Preposizioni di tempo (času)		
a	= o, na, v, do	(alle sei, al mezzogiorno, a maggio, dalle tre alle quattro)
in	= v	(nel 1980, in estate)
da	= od	= <u>prebiehajúca udalosť od nejakého času</u> (vivo a Zilina da 3 anni... e ancora ci vivo)
da...a...	= od...do...	= <u>presne určené obdobie</u> (Sergio studia da mattina a sera)
per		= <u>časový úsek</u> (rimango in Italia per due mesi)
di	= v, cez, počas	= <u>časové obdobie</u> (di giorno, d' estate)
fa	= pred	= <u>vyjadrenie určitého obdobia v minulosti</u> (sono arrivato alla stazione 10 minuti fa)
tra/fra	= o, v <u>priebehu</u>	= <u>vyjadrenie určitého obdobia v budúcnosti</u> (il prossimo treno parte fra un'ora)
Altre preposizioni		
a	= za, na = na, pre	= <u>pomer</u> (cento alla settimana) = <u>účel</u> (restare a cena) = 3. pád „komu/čomu“ (al mio amico) = <u>spôsob</u> (a piedi, fatto a mano) = <u>pred neurčitkom</u> (cominciare a lavorare)
in	= v, na, do, pre	= <u>spôsob</u> (pagare in contanti, andare in treno, ballare in abito) = <u>materiál</u> (collana in oro) = <u>účel</u> (in tuo onore) = <u>miera</u> (ci siamo stati in quattro)
in alla	= in pizzeria = alla pizzeria „Vulcano“	(<i>často sa používa in ak slovo končí na -ia</i>) (<i>ak je už miesto končiace na -ia určené, dáva sa a</i>)
da	= od, z = na, od = s, za = ako	= <u>príčina</u> (tremare dal freddo) = <u>po neurčitom zámene</u> (qualcosa da bere) = <u>vlastnosť, cena</u> (una ragazza dai capelli biondi, un vestito da un milione) = <u>spôsob</u> (si comporta da un matto) = 7. pád „kým/čím“ (dipinto da un grande artista) = <u>aký, aká, aké je niečo</u> (la macchina da corsa, l'abito da sera) = <u>pred neurčitkom</u> (stanco da morire, abbiamo molto da fare)
per	= pre = z, zo = z, pre = za = na, pre = za	= <u>určenie</u> (questo pacco è per lui) = <u>spôsob</u> (per scherzo) = <u>príčina</u> (per abitudine) = <u>cena, miera</u> (lo vendo per poco) = <u>rozdelenie</u> (due litri per persona) = <u>hodnotenie</u> (prendo te per uno sciocco)

= **aby**= s neurčitkom (l'ho fatto **per** aiutarti)**di**= **z, zo**= **od, z**= **o**= **ako, než, z**= **z, zo**= z akého materiálu (il tavolo è **di** legno)= príčina (morire **di** fame)= téma (parlare **di** moda)= pri stupňovaní (è meglio **di** me, è il più bello **di** tutti)= zmena stavu (**di** città in città)= 2. pád „koho/čoho“ (la casa **di** mia madre)= „s kým/čím“ (siete contenti **di** Luigi?)= pred neurčitkom (decidere **di** fare)= špecifikácia (il professore **d**'inglese)= spôsob „ako“ (ti abbraccio **di** cuore = *srdečne*)= pred príd. menom po neurčitom zámene (qualcosa **di** carino)**su**= **o**= téma (discutere **su** un tema)**Preposizioni articolate (predložky spojené s členom)**

	+il	+lo	+la	+i	+gli	+le	+l'
di	del	dello	della	dei	degli	delle	dell'
a	al	allo	alla	ai	agli	alle	all'
da	dal	dallo	dalla	dai	dagli	dalle	dall'
in	nel	nello	nella	nei	negli	nelle	nell'
su	sul	sullo	sulla	sui	sugli	sulle	sull'

obsah

Aký? Come/che/quale?

Come? (Aký/aká/akí/aké?) = **aká kvalita/vlastnosť?**= je **nemenné** a stojí vždy pred slovesom**Com'** è il vino italiano? Buono.**Come** sono? Simpatici.**Che?** (Aký/aká/ktorý/ktorá/čo za...?) = **aký druh/typ?**= je **nemenné** a stojí vždy v spojení s podstatným menom**Che** sport ti piace? Il calcio.**Che** lingua parli? Italiano.**Quale?** (ktorý/ktorá/aký/aká?) = **ktorý z ostatných?**= **mení sa podľa čísla**, pred slovesným tvarom è stráca koncové e.**Quale** è la sua macchina? La sua macchina è questa?**Quali** città italiane conosci?**Qual** è il vostro hobby? Lo sport. (druh)

x

Com' è il vostro hobby? Bellissimo. (vlastnosť)

obsah

Ten, pekný Quello, bello

= **menia svoj tvar** ako určitý člen**quel** ragazzo**quello** studente**quall'** aereo**quei** ragazzi**quegli** studenti**quegli** aerei**bel** ragazzo**bello** studente**bell'** aereo**bei** ragazzi**begli** studenti**begli** aerei

quella ragazza
quell' isola

quelle ragazze
quelle isole

bella ragazza
bell' isola

belle ragazze
belle isole

obsah

Veľa, málo, toľko, priveľa Molto, poco, tanto, troppo

= ak sú v spojení s podstatným menom, majú funkciu prídavných mien (zhodujú sa v rode a čísle)

Quant o lavoro?	molto o	poco o	tanto o	tropp o
Quant a frutta?	molta a	poca a	tanta a	tropp a
Quant i libri?	molti i	poch i	tanti i	troppi i
Quant e riviste?	molte e	poche e	tante e	tropp e

obsah

Krátenie vedľajších predmetných viet Abbreviazione delle frasi oggettive e secondarie

= ak je podmet vedľajšej vety predmetom hlavnej vety (rovnaká osoba), krátime vedľajšiu predmetnú vetu

= **di + infinitív**

Ti prego **di tornare** presto a casa. (prosím teba, aby si sa ty vrátil = 2. osoba)
Gli dico sempre **di non farlo**. (hovorím jemu, aby to on nerobil = 3. osoba)
Gli ripeto sempre **di non dimenticarlo**.
Gli ha detto **di venire**. *Povedal mu, aby prišiel.*

obsah

Krátenie vedľajších účelových viet Abbreviazione delle frasi...

= ak má veta hlavný i vedľajší podmet rovnaký

= **per + infinitív**

Per fare la guida bisogna avere buoni nervi.
Na to, aby človek mohol robiť sprievodcu, musí mať dobré nervy.

Per realizzare i propri sogni non c'è che un modo: svegliarsi.
K tomu, aby človek mohol uskutočniť svoje sny, je potrebné jediné: prebudiť sa.

Devi prendere un taxi **per non arrivare** tardi.
Musíš ísť taxíkom, aby si neprišiel neskoro.

Per dire la verità... *Aby som povedal pravdu...*

Gli ha telefonato **per dirglielo**. *Telefonoval mu, aby mu to povedal.*

obsah

Zápor

Negazione

= na negáciu používame zápornku **non**

= ak stojí **nessuno, nemmeno, mai, niente...** pred slovesom, nedáva sa už zápornka **non**

= ak stojí **nessuno** pred podstatným menom, má koncovky ako neurčitý člen (nessun lavoro, nessuno studente, nessuna donna, nessun'altra idea...)

nessuno + sloveso = „nikto“

Nessuno è contento. (Nikto nie je spokojný.)

nessuno + podstatné meno = „žiadny“

Nessun uomo è contento. (Žiadny človek nie je spokojný.)

Non vedo nessuno.

Nevidím nikoho.

Nessuno lavora.

Nikto nepracuje.

Nemmeno lui lavora.

Ani on nepracuje.

Non... più.

Už nie.

Mio padre **non** lavora **più.** Môj otec už nepracuje.

obsah

Priane Augurio

= pred podstatné meno sa pridá prídavné meno dobrý (buono)

Buon giorno.

Dobrý deň (prajem).

Buon compleanno!

Všetko najlepšie k narodeninám!

Buon Natale!

Krásne Vianoce (prajem)!

Buon Pasqua!

Veselú veľkú noc (prajem)!

Buona lezione!

Uži si lekcii/nech sa ti páči lekcia.

Buon concerto!

Uži si koncert/nech ti to vyjde (tvoj koncert).

obsah

Vzťažné zámená „che“, „cui“, „chi“, „il quale“ Pronomi relativi

= nemenné zámená „che/cui/chi“ sa používajú na spájanie viet, ktoré majú spoločnú osobu

Mia sorella Silvia arriva domani.

Mia sorella Silvia vive a Milano.

Mia sorella, **che** vive a Milano, arriva domani.

John è inglese.

Io lavoro con John.

John, **con cui** lavoro, è inglese.

= zámeno „che“ sa používa na spájanie priameho podmetu a predmetu bez predložky

La ragazza **che** parla con lui è amica mia.

Le scarpe **che** porto sono tedesche.

= zámeno „cui“ sa používa na spájanie nepriameho predmetu s predložkou

= vždy po predložke (con, di, a, da, in, su, per, tra, fra)

Il paese **da cui** provengo è piccolissima.

La ditta **a cui** dobbiamo telefonare si trova in Milano.

= zámeno „cui“ ako privlastňovacie = 2. pád (ktorého, ktorej, ktorých)
= určitý člen + cui

Quella ragazza, **la cui** madre hai incontrato ieri, è una mia amica.

= zámeno „chi“ nahrádza „tutti quelli che“, „la persona che“... (používa sa často v prísloviach)
= sloveso po „chi“ je vždy v 3. osobe j.č.

Non sopporto **chi** parla mentre mangia!
 Di solito **chi** fa una vita sana vive più a lungo.

Chi dorme non piglia pesci.
Chi va piano va sano e va lontano.

= zámeno „il quale“ môže nahradiť zámeno „che“ alebo „cui“
= nie je nemenné, čiže sa musí zhodovať s podstatným menom, ktoré nahrádza
= il quale, la quale, i quali, le quali
= v hovorovej reči sa používa viac „che“ ako „il quale“

Ha visto Marco, **che** mi ha raccontato tutto.
 Ha visto Marco, **il quale** mi ha raccontato tutto.

L'auto **con cui** sono venuto è a nollegio.
 L'auto **con la quale** sono venuto è a nollegio.

I vicini, **con cui** avevo davvero un bel rapporto, hanno traslocato.
 I vicini, **con i quali** avevo davvero un bel rapporto, hanno traslocato.

obsah

Zámená Pronomi

Pronomi riflessivi (zvrtné) = sa, si

mi	ci
ti	vi
si	si

Prízvučné osobné zámená

(per) me	(pre) mňa	(per) noi	(pre) nás
(per) te	(pre) teba	(per) voi	(pre) vás
(per) lui/lei/Lei	(pre) neho/ňu/Vás	(per) loro	(pre) nich

(per) **sé** (pre) seba (= zvrtné zámeno)

Cerco te , non lei .	(pre zdôraznenie priameho predmetu)
Hai parlato con loro ?	(po predložkách)
Parla troppo di sé .	(po predložkách)
Lavora come me .	(po „come“)
Povero me! Beato te!	(po zvolaniach)

Pronomi diretti (priame) = 4. pád (koho, čo)

mi	mňa, ma	ci	nás
ti	teba, ta	vi	vás
lo	jeho, ho, to	li	ich (mužské)
la	ju	le	ich (ženské)

La **Vás**

Pronomi diretti (priame) con participio passato (s príčastím minulým)

= v 1. a 2. osobe sa môže a nemusí zhodovať koncovka slovesa so zámenom

= v 3. osobe sa musí zhodovať koncovka slovesa so zámenom

mi	mi ho lavato o/a	ci	ci ha visto o/i
ti	ti ho amato o/a	vi	vi ha visto o/i
lo	l'ho letto o	li	li ho letti i
la	l'ho letta a	le	le ho lette e

Ak predchádza predmet pred slovesom, musí sa opakovať ešte raz tvarom osobného zámena!

Lui non **lo** conosco. = Jeho nepoznám.

La partita può sequir**la** alla TV. = Zápas môžete pozerať v televízii.

Pronomi indiretti (nepriame) = 3. pád (komu, čomu)

mi	mne, mi	ci	nám	(a me	a noi)
ti	tebe, ti	vi	vám	(a te	a voi)
gli	jemu, mu	gli	im (mužské)	(a lui/lei/Lei	a loro)
le	jej	gli	im (ženské)		
Le	Vám				

Gli devi telefonare. / Devi telefonar**gli**. (= dve možnosti pri zložených slovesách)

Pronomi indiretti con pronomi diretti = pronomi combinati !!!

mi	(mne)	+	lo, la, li, le	= me lo, me la, me li, me le
ti	(tebe)	+	lo, la, li, le	= te lo, te la, te li, te le
gli/le	(jemu/Vám)	+	lo, la, li, le	= glielo, gliela, glieli, gliele
ci	(nám)	+	lo, la, li, le	= ce lo, ce la, ce li, ce le
vi	(vám)	+	lo, la, li, le	= ve lo, ve la, ve li, ve le
gli	(im)	+	lo, la, li, le	= glielo, gliela, glieli, gliele

Mi dai quel libro? Dáš mi tú knihu?

Me lo dai? Dáš mi ju/to?

Te lo do.

Dám ti to.

Gliela scriverò.

Napíšem jej.

Glielo dico.

Poviem mu to.

Ce le comprate?

Kúpite nám ich?

Hai un foglio di carta? Sì, **ce l'ho**.

Máš list papiera? Áno, **mám ho**.

Avete le sue lettere? Sì, **ce le abbiamo**.

Máte jej listy? Áno, máme ich.

= v spojení s infinitívom (sú dve možnosti pri zložených slovesách)

	Te la posso dare.	Posso dar te la .
Puoi darmi la rivista?	Puoi darmela?	Me la puoi dare?
Vuoi mostrarmi le foto?	Vuoi mostrarmele?	Me le vuoi mostrare?

= v *passate prossime* (zhoda príčastia minulého s priamym predmetom!!!)

Ci hanno mostrato **la** loro casa.

Ce l' hanno mostrat**a**.

Gli hai dato **i** francobolli?

No, non **glieli** ho dat**i**.

Mi hai comprato dell**e** arance?

Sì, **te ne** ho comprat**e** molte.

Mi sono lavata le mani.

Me le sono lavat**e**.

= *príslovka miesta v spojení so zámenom*

Hai messo la frutta nel frigo? Certo, **ce l'** ho mess**a**.

Hai messo le scarpe nello zaino? Sì, **ce le** ho mess**e**.

= v spojení so slovesom avere sa pre osobné zámeno lo, la, li, le vkladá častica ci, ktorá sa mení v ce

Hai un foglio di carta? Sì, **ce l'ho**.
 Hai il passaporto? Sì, **ce l'ho**.
 Avete le sue lettere? Sì, **ce le abbiamo**.

Pronomi riflessivi con pronomi diretti = pronomi combinati

mi	+	lo, la, li, le	= me lo, me la, me li, me le
ti	+	lo, la, li, le	= te lo, te la, te li, te le
si	+	lo, la, li, le	= se lo, se la, se li, se le
ci	+	lo, la, li, le	= ce lo, ce la, ce li, ce le
vi	+	lo, la, li, le	= ve lo, ve la, ve li, ve le
si	+	lo, la, li, le	= se lo, se la, se li, se le

Se lo compra. Kúpi sa to.
 Ce lo compriamo. Kúpime si to.

obsah

Zhoda príchastia minulého s priamym predmetom ???

V passate prossime sa príchastie minulé zhoduje s priamym predmetom (= 4. pád), ak stojí pred slovesom. Táto zhoda je povinná, ak je predmet vyjadrený zámenami **la, li, le** a najmä časticou **ne**.

Ecco il giornale.	L' hai letto?	Čítal si ho?
Ecco la sua poesia.	L' hai letta?	Čítal si ju?
Ecco i libri.	Li hai letti?	Čítal si ich?
Ecco le sue poesie.	Le hai lette?	Čítal si ich?

Pozor na rozlišovanie priameho (4. pád) a nepriameho (3. pád) predmetu:

Hai visto Lucia?

Sì, **l'** ho visto, ma non **le** ho detto niente. Áno, videl som **ju**, ale nepovedal som **jej** nič.

Queste cose **gli** ho comprate adesso.

Tuo padre **glielo** aveva comprato.

obsah

Častica „ci“ Particella „ci“

= používa sa **pri predložkách a, su, in, con** (nahrádza ich)

= dáva sa **vždy pred sloveso** (pri zložených slovesách na koniec významového slovesa)

Particella „ci“ con significato locativo (s významom miesta)

Vai **al** cinema? Sì, **ci** vado. Io voglio andarci.

C'è una famosa università.

Ci sono molti studenti.

A Torino **c'**è un' università.

A Torino **ci sono** molte macchine.

Ci sono molti studenti a Pisa?

Quanti stranieri **ci sono** a Capri?

= *príslovka miesta „ci“ stojí vždy pred slovesom*

Particella locativa (častica miesta) „ci = tam“ con i pronomi diretti (s priamymi zámenami)

mi + ci = **mi ci** ci + ci = **ci**
 ti + ci = **ti ci** vi + ci = **vi ci**

ci + lo = **ce lo** ci + li = **ce li**
 ci + la = **ce la** ci + le = **ce le**

Chi ti porta a casa? **Mi ci** porta mio padre.
 Non sopporto i gatti **sul letto**, invece **ce li** trovo sempre.
Noi dobbiamo andare **alla stazione**. Chi **ci** porta? („ci“ sa tu nedáva dvakrát!)

Per sostituire una parola introdotta dalla preposizione a, su, in, con (nahradenie slov s predložkami)

Tu credi **all'oroscopo**? Io non **ci** credo.
 Mi piacciono le corse **dei cavalli** ma non **ci** scommetto mai.
 Tu credi **in Dio**? No, non **ci** credo.
 Sei uscito **con Rita** ieri? No, **ci** esco stasera.

Ci conto. (Počítam s tým.)
 Ci sto. (Som za.)

Nella risposta ad una domanda con il verbo „avere“ (odpoveď na otázku s avere, v hovorovej reči)

Scusi signore, ha il passaporto? Sì, **ce l'ho**.
Hai un po' di soldi? No, non **ce li ho**.

Ci vuole, ci vogliono... (= „je treba...“, „to chce...“)

Ci vuole = je treba

Ci vuole più coraggio. Je treba viac odvahy.
Ci vorrebbe più coraggio. Bolo by treba viac odvahy.
Ci vogliono molti soldi. Je treba viac peňazí.
Ci vorrebbero molti soldi. Bolo by treba viac peňazí.

obsah

Častica „ne“ Particella „ne“

= **pužíva sa pri predložkách di, da**
 = **pre vyjadrenie množstva, počtu... (z nich, z nej, z toho, o nich...)**

Vuoi ancora della torta? Grazie, **ne** prendo ancora un po'.

Quanti panini vuoi? **Ne** voglio due.

Lo sport non mi interessa, quindi non **ne** parlo mai.

È entrata al bar e **ne** è uscita subito dopo.

Parlate del programma di ieri? **Ne** parliamo da stamattina.

Non sono capaci di farlo. No **ne** sono capaci.

Siete contenti di Luigi? **Ne** siamo contenti.

Ecco un romanzo interessante. Non **ne** conosco l'autore.

Marco ha vinto dieci milioni. Che **ne** dici?

(= z nej)
 (= z nich)
 (= o ňom)
 (= z neho)
 (= o ňom/o tom)
 (= toho)
 (= s ním)
 (= jeho)
 (= naňho/na to)

So slovom **tutto/a/i/e** sa nepoužíva častica **ne** ale priame zámená **lo/la/li/le**:
 Quanti panini vuoi? **Li** voglio **tutti**. (**Ne** voglio due.)

= častica „ne“ sa môže pripájať k neurčitku
 Non vuole parlarne più. (Nechce o tom už hovoriť.)
 Non deve saperne nulla. (Nesmie o tom nič vedieť.)

Častica „ci“ s časticou „ne“

= ci + ne = ce ne

Quanti libri hai messo nella borsa? **Ce ne** ho messi tre. (tu + ich/z nich)

Častica „ne“ s nepriamymi a zvratnými zámenami

mi + ne = **me ne**
 ti + ne = **te ne**
 gli/le + ne = **gliene**
 ci + ne = **ce ne**
 vi + ne = **ve ne**
 gli + ne = **gliene**

mi + ne = **me ne**
 ti + ne = **te ne**
 si + ne = **se ne**
 ci + vi = **ce ne**
 vi + ne = **ve ne**
 si + ne = **se ne**

obsah

Sloveso „andarsene“ a „farcela“ Verbo „andarsene“ e „farcela“

Andarsene = odísť, stratiť sa, zomrieť

me ne vado	odchádzam	ce ne andiamo	odchádzame
te ne vai	odchádzaš	ve ne andate	odchádzate
se ne va	odchádza	se ne vanno	odchádzajú

Perché **te ne vai**? **Me ne vado** perché...
 Perché devi **andartene**? Devo **andartene** perché...

Passato prossimo = **me ne sono andato/a**

Farcela = zvládnuť to, dokázať to

ce la faccio	zvládnem to	ce la facciamo	zvládneme to
ce la fai	zvládneš to	ce la fate	zvládnete to
ce la fa	zvládne to	ce la fanno	zvládnu to

obsah

Porovnávanie (komparatív = 2. stupeň) Comparativo

Porovnávanie podstatných mien a osobných zámen

= **più... di, meno... di, migliore/peggiore di**

Il treno è **meno** veloce **dell'** aereo.

Tu sei **più** bella **di** lei.

Il mio appartamento è **più** piccolo **del** tuo.

Vlak je pomalší ako lietadlo.

Ty si krajšia ako ona.

Môj byt je menší ako tvoj.

Le mie idee sono **migliore delle** tue.

Il tuo compito è **peggiore del** nostro.

Moje myšlienky sú lepšie ako tvoje.

Tvoja domáca úloha je horšia ako naša.

Porovnávanie podstatných mien a osobných zámen s predložkou**= più... che, meno... che**

Anna è **più** gentile con me **che** con te.
Tengo **più** al mio cane **che** a mia moglie.

*Anna je láskavejšia ku mne ako k tebe.
Je mi bližší pes ako moja žena.*

Porovnávanie prídavných mien, sloviac, prísloviac, množstva**= più... che, meno... che**

Quell' uomo è **più** largo **che** alto.
Leggere è **più** interessante **che** guardare la TV.
Sarai **più** comodo là **che** qua.
In Italia ci sono **meno** uomini **che** donne.

obsah

Superlatív relativný (3. stupeň) **Superlativo relativo**

= určitý člen + più/meno + di/fra

La Sicilia è la regione più grande d'Italia.

obsah

Superlatív absolútny **Superlativo assoluto**

= koncovka -issimo na prídavnom mene

In estate in Sicilia fa caldissimo. = *Leto na Sicílii je veľmi teplé.*
Lucia canta benissimo. = *Lucia spieva veľmi dobre/výborne/prekrásne.*

= zdvojenie prídavného mena

Questa casa è piccola piccola.

= s použitím tutto/a/i/e

Ieri Maria era tutta contenta.

= s predložkami stra-, super-, arc-, iper-...

Voglio un uomo straricco e superdotato!

obsah

Pravidelné stupňovanie **Comparazione regolare**

Buono (dobrý)
Grande (veľký)

più buono (lepší)
meno grade (menší)

il più buono/buonissimo (najlepší)
il meno grande (najmenší)

1. stupeň**2. stupeň** (porovnávanie = **di** pred podstatným menom a zámenom, **che** v ostatných prípadoch)

Marco è **più** grande **di** me.
Paolo è **meno** grande **di** Marco.
Il vestito di Maria è **più** elegante **di** quello di Lucia.

*Marco je väčší než ja.
Paolo je menší než Marco.
Šaty Márie sú elegantnejšie ako tie Luciine.*

È **più** facile parlare **che** lavorare.
In pullman il viaggio è **più** comodo **che** in treno.

*Je ľahšie hovoriť ako pracovať.
V autobuse je cestovanie pohodlnejšie ako vo vlaku.*

3. stupeň relatívny (porovnávanie s okolím = **di, tra**)

Marco è **il più** grande **di** tutti.
 Paolo è **il meno** grande **di** tutti.
 È **il più** grave problema **di** questo momento.
 Maria è **la più** sincera **tra** le mie amiche.
 La Scala è **il più** celebre teatro dell'Italia.

*Marco je najväčší zo všetkých.
 Paolo je najmenší zo všetkých.
 Je to najväznejší problém tejto chvíle.
 Mária je najúprimnejšia medzi mojimi kamarátkami.
 La Scala je najslávnejšie divadlo v Taliansku.*

3. stupeň absolútny

Ha degli occhi **bellissimi**.
 È **simpaticissimo**.

Má krásne oči.
 Je veľmi sympatický.

obsah

Nepravidelné stupňovanie Comparazione irregolare

1. stupeň	2. stupeň	3. stupeň	absolútny superlatív
buono	migliore	il migliore	ottimo
cattivo/brutto	peggiore	il peggiore	pessimo
grande	maggiore	il maggiore	massimo
piccolo	minore	il minore	minimo
alto	superiore	il superiore	supremo
basso	inferiore	l'inferiore	infimo

obsah

Základné číslovky, počítanie Numerali cardinali, conto

= **čísllovky sú v taliančine nemenné, okrem jeden/jedna** (tá sa zhoduje s tvarom neurčitého člena
 = un signore, una ragazza)
 = k číslovkám sa počítaný predmet pripája bez predložky = tre fratelli, otto ragazze

0 zero	11 <u>undici</u>	21 ventuno	40 quaranta
1 uno/una	12 <u>do</u> dici	22 ventid <u>e</u>	50 cinquanta
2 due	13 <u>tre</u> dici	23 ventit <u>re</u>	60 sessanta
3 tre	14 <u>quattro</u> dici	24 ventiquattro	70 settanta
4 quattro	15 <u>quin</u> dici	25 venticinque	80 ottanta
5 cinque	16 <u>sed</u> dici	26 ventisei	90 novanta
6 sei	17 diciassette	27 ventisette	100 cento
7 sette	18 diciotto	28 ventotto	101 centouno/cento e uno
8 otto	19 diciannove	29 ventinove	500 cinquecento
9 nove	20 venti	30 trenta	923 novecentoventitré
10 dieci			
1000 <u>mille</u>	1500 millecinquecento	2000 <u>due</u> mila	2500 duemilacinquecento
1000000	un milione	1000000000	un miliardo
2000000	due milioni	2000000000	due miliardi
cento euro	un milione di euro	un miliardo di euro	

Quanto fa?

Kofko to je?

addizione	sčítavanie	(plus = più)	3+3=6	tre più tre fa sei
sottrazione	odčítavanie	(mínus = meno)	6-3=3	sei meno tre fa tre
moltiplicazione	násobenie	(krát = per)	3x3=9	tre per tre fa nove
divisione	delenie	(delené = diviso)	6:2=3	sei diviso (per) due fa tre

obsah

Radové číslovky Numerali ordinali

= radové číslovky v spojení s podstatným menom **majú člen a menia sa v rode i čísle**
 = **la terza casa, i primi giorni, le prime letture**
 = nepíše sa za nimi bodka, ale ^{o/a}

1°	il primo	11°	l'undicesimo	21°	il ventunesimo
2°	il secondo	12°	il dodicesimo	22°	il ventiduesimo
3°	il terzo	13°	il tredicesimo	23°	il ventitreesimo
4°	il quarto	14°	il quattordicesimo	24°	il ventiquattresimo
5°	il quinto	15°	il quindicesimo	25°	il venticinquesimo
6°	il sesto	16°	il sedicesimo	26°	il ventise(i)esimo
7°	il settimo	17°	il diciassettesimo	27°	il ventisettesimo
8°	l'ottavo	18°	il diciottesimo	28°	il ventottesimo
9°	il nono	19°	il diciannovesimo	29°	il ventinovesimo
10°	il decimo	20°	il ventesimo	30°	il trentesimo

(v ženskom rode 1^a = la prima, 2^a = la seconda...)

obsah

Zlomky, percentá, desatinné čísla Frazioni, percentuali, numerali decimali

= zlomky sa tvoria **z radových čísloviek** (okrem 1/2)

1/2	un mezzo (una metà)	1/7	un settimo
1/3	un terzo	1/8	un ottavo
1/4	un quarto	1/9	un nono
1/5	un quinto	1/10	un decimo
1/6	un sesto	1/100	un centesimo

un quarto d'ora	štvrt' hodiny
un terzo degli abitanti	tretina obyvateľov
tre quarti delle case	tri štvrtiny domov

= percentá sú vždy s určitým členom **il/l'**

Qual è **la percentuale** dei giovani nella popolazione?
Il 60 per cento degli studenti parla inglese.
 L'aumento **dall'80 al 100 per cento**.
Il 30% delle donne lavora.
 30 donne su 100 lavorano.

Kolko percent obyvateľstva tvoria mladí?
 60% študentov hovorí anglicky.
 Zvýšenie z 80 na 100%.
 30% žien pracuje.
 30 zo 100 žien pracuje.

= desatinná čiarka sa povie **vjrgola**

10,8 dieci **vjrgola otto**
1,58 uno **vjrgola cinquantotto**

obsah

Váha, miera, objem

Quanti ne abbiamo oggi?Oggi è **il** tre aprile.È nato **il** 21 (ventuno) maggio.È nata **il** primo (1°) febbraio.È nata **il** due marzo.**Kolkého je dnes?**

Dnes je tretieho apríla.

Narodil sa 21. mája.

Narodila sa prvého februára.

Narodila sa druhého marca.

I dodici mesi dell'anno:

gennajo január
febbraio február
marzo marec
aprile apríl
maggio máj
giugno jún

luglio júl
agosto august
settembre september
ottobre október
novembre november
dicembre december

in gennaio/a gennaio (v januári)

= názvy dní sa používajú **väčšinou bez člena** (*Lunedì vado in Italia = tento pondelok*)= ak stojí u mena dňa určitý člen, znamená to opakovanie deja (*Il lunedì vado a Praga = každý pondelok*)**I sette giorni della settimana:**

lunedì pondelok
martedì utorok
mercoledì streda
giovedì štvrtok
venerdì piatok
sabato sobota
domenica nedeľa

lunedì = v pondelok (teraz v pondelok)

il lunedì = v pondelok (každý pondelok)**di** lunedì = v pondelok (každý pondelok)**il decennio** desaťročie**il secolo** storočie

obsah

Zdrobneliny, zväčšeniny Diminutivi, ingrandimenti

= **zdrobneliny** sa tvoria v taliančine väčšinou príponami:**-etto/a**

Il libro	il libretto	(knižka)
Il quadro	il quadretto	(štvorček)
La scarpa	la scarpetta	(topánočka)
La casa	la casetta	(domček)

-ino/a

Il ragazzo	il ragazzino	(chlapček)
Il vestito	il vestitino	(šatôčky)
La ragazza	la ragazzina	(dievčatko)
La strada	La stradina	(ulička)

= **zväčšeniny** sa tvoria v taliančine väčšinou príponami:**-one**

La maglia	la maglione	(sveter)
L'ombrello	l'ombrellone	(slnečník)

La scarpa lo scarpone (pevná topánka)
La porta il portone (domové dvere)